

**THE ROLE OF A GENDER APPROACH IN DEVELOPING
CRITICAL THINKING SKILLS AMONG FEMALE STUDENTS IN
HIGHER EDUCATION**

Scientific supervisor: Norboyev Farhod Chorshanbiyevich

Teacher of Termez State Pedagogical Institute

Sidikova Shakhribonu Adkhamovna

Student of Termez State Pedagogical Institute

[*shakhribonu03@gmail.com*](mailto:shakhribonu03@gmail.com)

Abstract

This article examines the role of a gender approach in developing critical thinking skills among female students in higher education. The gender approach aims to eliminate gender stereotypes, discrimination, and unequal opportunities that female students face in the learning process. The article analyzes the impact of the gender approach on the development of critical thinking among female students, issues of ensuring gender equality in curricula and teaching methods. The research results provide recommendations for introducing a gender approach in higher education institutions to develop critical thinking among female students and ensure their active participation in society.

Keywords

gender approach, critical thinking, female students, higher education, gender equality, education, curricula, teaching methods.

**OLIJ TA'LIMDA TALABA QIZLARNING TANQIDIY TAFFAKKURINI
RIVOJLANTIRISHDA GENDER YONDASHUVNING O'RNI
РОЛЬ ГЕНДЕРНОГО ПОДХОДА В РАЗВИТИИ КРИТИЧЕСКОГО
МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОК В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ**

Ilmiy rahbar: Norboyev Farhod Chorshanbiyevich

Termiz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

Научный руководитель: Норбоев Фарход Чоршанбиевич

Преподаватель Термезского государственного педагогического института

Termiz Davlat Pedagogika Instituti talabasi

Sidikova Shahribonu Adhamovna

Студентка Термезского государственного педагогического института

Сидикова Шахрибону Адхамовна

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'limda talaba qizlarning tanqidiy tafakkurini rivojlantirishda gender yondashuvning ahamiyatini o'rganiladi. Gender yondashuv talaba qizlarning ta'lim olish jarayonida duch keladigan gender stereotiplari, kamsitishlar va imkoniyatlar tengsizligini bartaraf etishga qaratilgan. Maqolada gender yondashuvning talaba qizlarning tanqidiy tafakkurini rivojlantirishga ta'siri, o'quv dasturlari va o'qitish metodlarida gender tenglikni ta'minlash masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasalarida gender yondashuvni joriy etish orqali talaba qizlarning tanqidiy tafakkurini rivojlantirish va ularning jamiyatda faol ishtirokini ta'minlashga qaratilgan tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: gender yondashuv, tanqidiy tafakkur, talaba qizlar, oliy ta'lim, gender tenglik, ta'lim, o'quv dasturlari, o'qitish metodlari.

Аннотация: Данная статья исследует роль гендерного подхода в развитии критического мышления студенток в высшем образовании. Гендерный подход направлен на устранение гендерных стереотипов, дискриминации и неравенства возможностей, с которыми сталкиваются студентки в процессе обучения. В статье анализируется влияние гендерного подхода на развитие критического мышления студенток, вопросы обеспечения гендерного равенства в учебных программах и методах обучения. Результаты исследования предлагают рекомендации по внедрению гендерного подхода в высших учебных заведениях для развития критического мышления студенток и обеспечения их активного участия в обществе.

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

Ключевые слова: гендерный подход, критическое мышление, студентки, высшее образование, гендерное равенство, образование, учебные программы, методы обучения.

KIRISH

Tanqidiy fikrlash – bu insonning ma’lumotlarni chuqur tahlil qilishi, ularni baholashi va asosli qarorlar qabul qilish jarayonidir. Ushbu jarayon davomida shaxs dalillarni o’rganadi, turli fikrlarni solishtiradi, mantiqiy xulosalar chiqaradi hamda o’z qarashlarini aniq shakllantiradi. Talaba qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish ularning o’zini anglash darajasini oshiradi, muammolarni samarali hal etish ko’nikmasini shakllantiradi va jamiyatdagi faolligini kuchaytiradi.

ASOSIY QISM

Ta’limda gender yondashuvining ahamiyati. Gender yondashuvi ta’lim jarayoniga yangicha qarashni olib kiradi. Ushbu yondashuv orqali qizlar va o’g’il bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratilib, ularning individual salohiyatini rivojlantirishga sharoit tug’diriladi. Ayniqsa, talaba qizlarning ta’limdagi faolligini oshirish maqsadida turli pedagogik strategiyalar ishlab chiqilgan.

Gender yondashuvi talaba qizlarga o’z fikrlarini erkin bayon qilish, mustaqil qarorlar qabul qilish va jamiyatdagi dolzarb muammolarga tanqidiy nuqtai nazardan qarash imkonini beradi. Shu sababli, bu yondashuv tanqidiy fikrlashni shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.[1].

Talaba qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyalari

1. Interfaol ta’lim usullari

Interfaol metodlar talaba qizlarning faolligini oshiradi va ularni mustaqil fikrlashga undaydi. Guruhli ishlash, bahs-munozaralar hamda rolli o’yinlar orqali talabalar turli fikrlarni muhokama qiladi, qarama-qarshi nuqtai nazarlarni tahlil qiladi. Bu esa ularning tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi.[2].

2. Raqamli texnologiyalar va onlayn resurslar

JOURNAL OF PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

Zamonaviy axborot texnologiyalari ta'lim jarayonida muhim vosita hisoblanadi. Onlayn platformalar, bloglar va forumlar orqali talaba qizlar fikr almashish, muhokama qilish va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu jarayon ularning mustaqil fikr yuritish ko'nikmasini kuchaytiradi.

3. Muammo asosida o'qitish

Muammoli vaziyatlarga asoslangan o'qitish usuli real hayotiy masalalarni yechishga qaratilgan. Talaba qizlar muammoni aniqlaydi, uni tahlil qiladi va yechim variantlarini ishlab chiqadi. Natijada ular asosli xulosa chiqarishga o'rganadi.

4. Tanqidiy fikrlashni rivojlantiruvchi mashqlar

Maxsus topshiriqlar, testlar va amaliy mashg'ulotlar orqali talaba qizlar o'z fikrlarini mantiqiy asosda ifodalashni o'rganadi. Bu mashqlar ularning tahliliy va baholash qobiliyatini rivojlantiradi.

Gender stereotiplari va ularning ta'siri

Talaba qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish jarayonida gender stereotiplari va kamsitishlarga qarshi kurashish muhim ahamiyatga ega. Ba'zi ijtimoiy qarashlar qizlarning o'z fikrini erkin ifoda etishiga to'sqinlik qilishi mumkin. Shu sababli, ta'lim tizimida gender tengligini ta'minlashga qaratilgan maxsus dasturlar va treninglar tashkil etish zarur.[3].

Talaba qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish nafaqat ularning o'qishdagi muvaffaqiyatini oshiradi, balki ularni ongli, mas'uliyatli va faol shaxs sifatida shakllantiradi. Gender yondashuviga asoslangan ta'lim metodlari bu jarayonni samarali tashkil etishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Ushbu yo'nalishda olib borilayotgan ishlar talaba qizlarning kelajakdagi ijtimoiy va kasbiy muvaffaqiyatlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi.[4].

Oliy ta'lim tizimida talaba qizlarning tanqidiy tafakkurini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogikaning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tanqidiy tafakkur nafaqat bilimlarni o'zlashtirish, balki ularni tahlil qilish, solishtirish, mustaqil xulosa

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

chiqarish va asoslangan qaror qabul qilish jarayonlarini ham o'z ichiga oladi. Bu jarayonda gender yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi, chunki u ta'lim jarayonida mavjud ijtimoiy stereotiplar, tengsizliklar va psixologik to'siqlarni aniqlash hamda bartaraf etishga xizmat qiladi.

Gender yondashuv talaba qizlarning o'z fikrini erkin ifoda etishiga, o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishga va o'quv jarayonida faol ishtirok etishiga yordam beradi. Ko'plab hollarda jamiyatda mavjud bo'lgan an'anaviy qarashlar qizlarning faolligini cheklashi, ularning tanqidiy fikrlash imkoniyatlarini to'liq namoyon etishiga to'sqinlik qilishi mumkin. Shu bois, ta'lim jarayonida gender tenglikni ta'minlash, barcha talabalarga teng imkoniyatlar yaratish orqali qizlarning intellektual salohiyatini rivojlantirish muhim hisoblanadi.[5].

Pedagogik jarayonda gender yondashuvni qo'llash interfaol metodlardan foydalanishni talab etadi. Munozara, debat, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, loyiha asosida o'qitish kabi usullar talaba qizlarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Bunday metodlar orqali ular nafaqat bilim oladi, balki turli nuqtai nazarlarni solishtirish, dalillarni tahlil qilish va o'z fikrini asoslab berish ko'nikmalariga ega bo'ladi. Ayniqsa, kichik guruhlarda ishlash jarayonida qizlarning faolligini oshirish va ularni liderlikka undash muhim pedagogik vazifa hisoblanadi.

Bundan tashqari, o'qituvchining roli ham muhimdir. U gender sezgirlikka ega bo'lishi, barcha talabalarni teng rag'batlantirishi, baholash jarayonida adolatli bo'lishi lozim. O'qituvchi tomonidan yaratilgan psixologik qulay muhit talaba qizlarning o'z fikrini erkin bayon etishiga imkon beradi. Bu esa tanqidiy tafakkurning shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.[6].

Oliy ta'limda o'quv dasturlarini gender nuqtai nazaridan takomillashtirish ham muhim yo'nalishlardan biridir. Darsliklar va o'quv materiallarida ayollar roli va ularning jamiyatdagi o'rni kengroq yoritilishi, muvaffaqiyatli ayol obrazlari misol tariqasida keltirilishi talaba qizlarda motivatsiyani kuchaytiradi. Bu esa ularning o'z salohiyatiga

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

bo'lgan ishonchini mustahkamlab, faol fikrlashga undaydi.

Shuningdek, tanqidiy tafakkurni rivojlantirishda axborot texnologiyalaridan foydalanish ham samarali hisoblanadi. Raqamli platformalar, onlayn munozaralar va ochiq ta'lim resurslari orqali talaba qizlar turli manbalarni o'rganish, ularni tahlil qilish va mustaqil xulosa chiqarish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ularning analitik fikrlash ko'nikmalarini yanada rivojlantiradi.

Talaba qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyalari va gender yondashuvi o'zaro chambarchas bog'liq bo'lib, ular birgalikda zamonaviy ta'lim tizimining rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Gender tengligini ta'minlash, qizlarni o'z fikrlarini erkin ifoda etishga, mantiqiy va tanqidiy qarorlar qabul qilishga undash orqali, ularning akademik, ijtimoiy va kasbiy muvaffaqiyatlarini oshirishga yordam beradi. Bu esa jamiyatning barcha qatlamlarida barqaror rivojlanish va tenglikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Oliy ta'lim tizimida gender tafovutlar va gender stratifikatsiyasi ijtimoiy va pedagogik nuqtayi nazardan o'zini oqlaydi. J.Stenli gender tafovutlarga nisbatan ilmiy nazariyani ilgari suradi. Genderdagi differentsiatsiya shunday jarayonki, unda erkaklar va ayollar o'rtasidagi biologik farqlar ijtimoiy mazmunga ega bo'ladi va ijtimoiy tasniflash vositasi sifatida qo'llaniladi. Gender roli gender atrofidagi tushunchalardan kelib chiqadigan ijtimoiy umidlar, shuningdek, nutq, o'zini tutish, kiyimlar va imo-ishoralar shaklidagi xatti-harakatlardir.

Gender yondashuv va shaxsga qadriyatli yondashuv asosida talaba-qizlarning ijtimoiy faolligini rivojlantirish bugungi kunda ta'lim sohasi hamda yoshlar ma'naviy saviyasini oshirishga xizmat qiladi. Tanqidiy fikrlash eng yaxshi xulosaga kelish uchun to'g'ri savollar berishdan kelib chiqadi. Kuchli tanqidiy fikrlovchilar eng yaxshi harakat yo'nalishini aniqlash uchun ma'lumotni turli nuqtai nazardan tahlil qiladilar. Agar kuchli tanqidiy fikrlash qobiliyatingiz bor deb o'ylamasangiz, tashvishlanmang.

XULOSA

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

Oliy ta'limda talaba qizlarning tanqidiy tafakkurini rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda gender yondashuvni qo'llash muhim pedagogik va ijtimoiy ahamiyat kasb etadi. Gender tenglikka asoslangan ta'lim muhiti talaba qizlarning o'z fikrini erkin ifoda etishi, mustaqil qaror qabul qilishi va faol intellektual ishtirokini ta'minlaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlardan foydalanish, o'qituvchilarning gender sezgirligini oshirish, shuningdek, o'quv dasturlarini gender nuqtai nazaridan boyitish talaba qizlarning analitik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini samarali rivojlantiradi. Bu esa ularning nafaqat akademik muvaffaqiyatiga, balki kelajakdagi kasbiy faoliyatida ham muhim rol o'ynaydi.

Shu bilan birga, gender yondashuvni ta'lim tizimiga keng joriy etish orqali jamiyatda mavjud stereotiplarni kamaytirish, teng imkoniyatlarni ta'minlash va intellektual salohiyatdan to'liq foydalanish imkoniyati yaratiladi. Natijada, barkamol, mustaqil fikrlaydigan va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashga erishiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash- yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi. - Toshkent, O'zbekiston, 2017. - 48 b.
2. "Egamberdiyeva N.M. Ijtimoiy pedagogika (darslik) -T.: 2009
3. Mavlonova R. va boshqalar. . Ijtimoiy pedagogika (o'quv qo'llanma) -T.: 2009
4. Begmatov A., Quraev M. Ijtimoiy pedagogikaning dolzarb masalalari. T.: OPI to'plami. 2008
5. Davletshin M.G. va boshqalar. Qobiliyat va uning diagnostikasi. - T.: Tarbiyachi, 1997. -134 b.
6. Yo'ldoshev J./. "Ta'lim yangilanish yo'lida". - T.: Tarbiyachi. 2000.

